herpy

SKINKER

Tiliqua nigrolutea

Tiliqua nigrolutea er en kraftig, tungbygd skink fra det sørøstlige Australia med bred blå tunge og lyse, uregelmessige flekker på mørk rygg. Den er dagaktiv og altetende, blir 35-50 cm lang og kan leve mange år. Arten kommer fra et kjølig temperert klima med en tydelig vinterdvale og må ha et stort terrarium, UVB og nattsenkning.

Familie: Scincidae Engelsk: Blotched Blue-Tongued Lizard Tidligere navn: *Scincus nigroluteus; Cyclodus nigroluteus*
Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**35-55 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-30 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Fjellskog og temperert skog og eng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**180 × 60 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**21-29 °C**
Varmeplass	**37-40 °C**
Temperatur, natt	**18-24 °C**
Luftfuktighet	**40-50 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, frukt, planter og mark/snegler**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kullstørrelse	**5-11 unger**
Drektighet	**90-150 dager**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Tiliqua nigrolutea er en stor, kraftig skink med tung, rørformet kropp, korte ben og et trekantet hode. Tungen er bred og blå, og dyret viser den fram sammen med den åpne munnen når det føler seg truet. Tegningen varierer med leveområdet. Lavlandsformen er grå eller brun med lysere, sølvaktige til beige flekker på ryggen, omgitt av mørkere felter. Høylandsformen er mørkere, ofte dypt svart, og flekkene er mye lysere: kremfargede, lyserøde, laksefargede eller oransje. Navnet kommer fra latin og betyr "svart" og "gul", etter det svarte og gule mønsteret.

Voksne dyr er 35-50 cm lange. Store dyr kan bli opptil 55 cm og veie over 1 kg. Hunnene blir litt større enn hannene, mens hannene har et forholdsvis større hode og en kraftigere kropp. Arten stoler på kamuflasje og bløff. Hvis den blir trengt opp i et hjørne, freser den og gjør kroppen flat, og som siste utvei biter den. Bittet kan gjøre vondt, men tennene er butte og går sjelden gjennom huden, og dyret er ikke giftig. Halen kan kastes, men arten gjør det sjeldnere enn de fleste andre skinker.

Arten forveksles lett med de andre blåtungeskinkene, særlig *Tiliqua scincoides*, men kjennes igjen på de lyse, uregelmessige flekkene på ryggen og er tilpasset et kjøligere klima.

Utbredelse og leveområde

Tiliqua nigrolutea er endemisk i det sørøstlige Australia og finnes i New South Wales, Australian Capital Territory, Victoria, Tasmania og South Australia. Lavlandsformen lever på Tasmania og i lavere høyder i Victoria helt ned til kysten. Mot nord blir arten mer og mer bundet til høylandet, og høylandsformen finnes bare i høyereliggende områder i New South Wales og i fjellene i Victoria. Typelokaliteten er Blue Mountains i New South Wales.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i våte og tørre sklerofyllskoger, fjellskoger og kystnær hei. Den har tilpasset seg både jordbruksland og byer og sees i hager, hvor den er et nyttedyr fordi den spiser snegler og andre skadedyr. I naturen er føden bred: insekter, snegler, åtsler, ville blomster, bær og annet grønt og av og til små virveldyr.

Klimaet er kjølig og temperert med kalde vintre. Om morgenen soler dyrene seg før de søker føde i de varmeste timene av dagen, og når de er aktive, holder de kroppen på omkring 30-35 °C. I kaldt vær ligger de inaktive dypt i skjulet, men kommer fram og soler seg på solrike dager. Arten kommer som regel fram fra vinterdvalen tidlig om våren, og det er paringstiden. Det er årstidsrytmen med et kjølig vinterhalvår og et varmt sommerhalvår man etterligner i terrariet.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr må ha et terrarium på minst 180 × 60 × 60 cm (lengde × bredde × høyde), tilsvarende godt 1 m² gulvareal. Større er bedre. Gulvet er viktigere enn høyden, fordi dyret lever på bakken, men med lamper inne i terrariet må høyden være minst 60 cm. Målene er lånt fra slekten. Unge dyr kan bo i et terrarium for voksne når det er mange skjul.

Dyret må holdes alene. Både hanner og hunner er territoriale, og to dyr i samme terrarium kan få alvorlige skader.

Som bunn brukes 10-15 cm løs jord som dyret kan grave i, for eksempel en blanding av matjord uten gjødsel og sand. Unngå spon av furu og seder. Barkrør, trestykker og kasser gir skjul i begge ender, og en skifer- eller flisplate slites ned klørne. Legg en flat, lys stein under varmelampen, men bruk aldri en varmestein med innebygd varmeelement, for den kan brenne dyret. Terrariet må være godt ventilert, uten trekk og sikkert lukket.

TEMPERATUR

Lufttemperaturen skal ligge på 21-29 °C fra den kjølige til den varme enden, og overflaten på solplassen skal være 37-40 °C, slik at dyret kan holde kroppen på de 30-35 °C det foretrekker når det er aktivt. Tallene er lånt fra slektens australske arter. *T. nigrolutea* kommer fra kjøligere områder enn *Tiliqua scincoides*, og de aller høyeste solplasstemperaturene som oppgis for den arten, er ikke nødvendige. Mål overflatetemperaturen med et infrarødt termometer og lufttemperaturen med digitale termometre i begge ender.

Bruk halogenspotter eller en varmelampe med bred utstråling i en keramisk fatning over nett, og sett termostat på alt varmeutstyr. Om natten er 18-24 °C passende, og en nattsenkning er sunt. Blir rommet kaldere, brukes et keramisk varmeelement eller et varmepanel uten lys. Kalde netter uten tilstrekkelig varme om dagen kan utløse vinterdvale eller sykdom.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være 40-50 %, målt i den kjølige enden. En våt bunn er ikke nødvendig, men et skjul med fuktig sphagnum, der fuktigheten kommer opp mot 100 %, hjelper på hudskiftet. Skjulet må stå i den kjølige halvdelen, og mosen skiftes ofte slik at den ikke mugner. En stor, lav vannskål må alltid stå framme. Vannet skiftes hver dag, for dyret bruker ofte skålen som toalett. Rengjør skålen med et dyresikkert desinfeksjonsmiddel en gang i uken.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og må ha både UVB og kraftig lys. Bruk et T5-rør med UVB, og plasser det slik at UV-indeksen på solplassen er omkring 3-4 (Ferguson-sone 3). Det må ikke være glass eller plast mellom lampen og dyret, og dyret må ikke kunne komme nærmere lampen enn omtrent 25 cm. Rørene skiftes hver 12. måned, fordi UVB-strålingen avtar selv om lyset ser uendret ut.

Dyr av slekten kan leve og formere seg i årevis uten UVB hvis fôret inneholder D3, men D-vitaminnivået i blodet er lavere, så UVB er den beste løsningen. Lyset er på omtrent 12 timer i døgnet, gjerne litt kortere om vinteren. Et par timer i direkte sol er bra når dyret er under oppsyn i en lukket inngjerding med skygge og skjul.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Tiliqua nigrolutea er altetende. Grunnfôret er en blanding av grønt, animalsk protein og litt frukt. Unger under 12 måneder skal ha 70-80 % protein, voksne omkring 50-60 %. Voksne skal ha 40-50 % grønnsaker og blader, og frukt høyst 10 %. For mye protein gir overvekt hos voksne dyr.

Protein kan være sirisser, gresshopper, kakerlakker, larver av svart soldatflue, snegler, meitemark og silkeormer samt egg og magert kjøtt. Superormer, hel fisk og tinte nakne musunger gis bare som godbiter. Grønt er for eksempel løvetannblader, grønnkål, pak choi, squash, gresskar og gulrot, revet fint. Unngå avokado, løk, aubergine, sitrusfrukter, rabarbra og giftige blomster som tulipaner og påskeliljer. Fôrinsektene skal fôres godt i 2-3 døgn før fôringen og pudres med kalk.

Unger under tre måneder fôres hver dag, halvvoksne omtrent 3 ganger i uken og voksne 1-2 ganger i uken. En porsjon er omtrent like stor som dyrets hode. Ferdigfôr til krypdyr inneholder allerede kalk og vitaminer, og ekstra multivitamin på toppen kan gi overdose. Vått hundefôr av god kvalitet kan inngå i små mengder, men ikke som hovedfôr.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Tiliqua nigrolutea er rolig, og dyr fra oppdrett blir ofte tamme. Når du løfter dyret, skal hele kroppen inkludert halen hvile på underarmen, og den ene hånden skal være synlig. Ta aldri tak i halen, og unngå å røre toppen av hodet. Begynn med 5 minutters håndtering om dagen, og øk langsomt. Vask hendene etter håndtering.

Kroppsspråket er tydelig. Fresing, en flat, oppblåst kropp og åpen munn med tungen ute er en advarsel, og dyret skal da få fred. Et avslappet dyr går rolig og logrer med tungen.

Hvert dyr må bo alene. Arten kommer fra kjølig klima og går i vinterdvale i naturen. Når temperaturen faller og dagene blir korte, kan et dyr i terrariet bli inaktivt og slutte å spise i flere uker. Bare friske, utvokste dyr kan få gå i vinterdvale, og de bør undersøkes av en veterinær først. Temperatur og varighet for en kontrollert vinterdvale er ikke dokumentert for arten.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Dyrene blir formodentlig kjønnsmodne omkring treårsalderen, når de er omkring 40 cm lange. Hunner bør være fullvokste og i god hold før de brukes i avl. Kjønnene er vanskelige å skille utvendig: hannene har et forholdsvis større hode og en kraftigere kropp, men det overlapper mye. Sondering kan skade dyret, og den sikreste metoden er røntgen eller undersøkelse hos veterinæren.

PARRING

Arten parer seg om våren, i naturen fra september til november, når dyrene kommer fram fra vinterdvalen. Hannene forfølger hunnene og kan kjempe innbyrdes. Hannene er kjønnsaktive hvert år, mens hunnene sjelden formerer seg hvert år, og en hunn kan ha flere år mellom kullene. Paringen er hardhendt, og hunnen kan få bitemerker. Derfor holdes dyrene adskilt hele året og samles bare i paringstiden under oppsyn. Hunnen må være frisk og i god hold. Skill dyrene hvis hannen biter vedvarende.

EGGLEGGING OG KULL

Arten er levendefødende. Hunnen føder tre til fem måneder etter paringen, i naturen mellom desember og april, oftest sent på sommeren eller om høsten. Fostrene utvikler seg i eggleder en med en velutviklet morkake. Høylandsformen får færre og større unger (omtrent fem) enn lavlandsformen (omtrent 11), og kullet kan veie over en tredjedel av hunnens vekt. En drektig hunn er tung og langsom sent i drektigheten.

Hunnen må ha rikelig med føde og kalk og en varm solplass mens hun er drektig. Blir hun sløv, slutter hun å spise, eller presser hun uten resultat, kontakt veterinæren.

INKUBASJON

Det er ingen egg å ruge ut. Drektigheten varer tre til fem måneder, omtrent 90-150 dager, regnet fra paringen. Hunnen skal ha de samme temperaturene som ellers, og solplassen må ikke fjernes, for varmen driver fosterutviklingen. Hold henne alene i terrariet. Etter fødselen spiser ungene fosterhinnene, og det er normalt.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er selvstendige rett etter fødselen, skifter hud første gang i løpet av få dager og sprer seg raskt i naturen. De må bo hver for seg med solplass, UVB, fuktig skjul og samme innredning som de voksne. Fôr dem hver dag med 70-80 % protein: små sirisser, meitemark, egg og fintrevne grønnsaker og blader, og pudre med kalk. Størrelsen ved fødselen er ikke dokumentert for arten.

Helse og vanlige feil

De fleste problemer skyldes stellet. De typiske er:

- Metabolsk beinsykdom på grunn av mangel på kalk, D-vitamin eller UVB. Det gir bløte kjever og skjeve bein.
- Hudskiftevansker, der hudrester sitter fast på tær og hale. Gi et fuktig skjul og et lunkent bad.
- Hudinfeksjoner og luftveisinfeksjoner hvis bunnen er konstant våt eller temperaturen er for lav.
- Overvekt på grunn av for mye protein og for lite bevegelse. Veie dyret jevnlig; plutselig vekttap er et faresignal.
- Flått i ørene og under skjellene og innvollsorm, som kan sees i avføringen. Nye dyr bør stå i karantene og få undersøkt en avføringsprøve.
- Forgiftning fra snegler som har spist sneglegift.
- Problemer ved vinterdvale hvis dyret ikke er friskt eller blir for kaldt.

Søk en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret taper seg, slutter å spise, puster med åpen munn eller virker slapt.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.